

gojiti kreposten človek, vendar jo je bolela žalost njenih otrok. Hiral je, umirala, ne od starosti, ne od bolezni — od žalosti. „Kaj naj upam, kaj čakam od prihodnosti?“ je rekla. „Da dočakam sinovo smrt? Ah, ni vnuka, da bi ga pestovala za njim — ime Orlovičev ugasne.“ Hčerka — kaj dočaka od nje? Oh, tuje šege, nove misli, katerih ne razume starka, vihraj v mladem srcu. „Da te ne dovedejo v pogubo, Zorica — da ti ne nakopljejo sramote! Drži se naših starih, dobrih šeg, misli misli svojih pradedov, in poštene bodo tvoje poti. Slava Orlovičeve hiše bo sijala preko Primorja do Bosne, do starega doma Orlovičev. Živi modro, Zora, spoštuj stare uredbe, klanjaj se Milanšiču, svojemu gospodu. Če da Bog zopet svobodo naši Bosni, zapade tebi, tvojim otrokom veliko imetje Orlovičev. Zato bodi modra, moja Zorica, ti moj zeleni venec. —“

Nagnjene glave poslušala Juriša. Sestrine solze močijo njegovo ramo, zmrzujejo . . . On ne izpregovori besede utehe. Prevelika je nepričakovana bol. O, moril je, palil, ko je umirala najboljša mati . . . Vdajal se je strasti maščevanja! Da je ostal v jami, ne bi ga bilo doseglo bratovo sporočilo — da je ostal v jami, ne bi bila še umrla mati.

Vznemirila se je bila mati silno, ko je čula, da je plul ljubljenski sin mimo Senja. Ko je prišel glas, da je napadel Pulj, je obnemogla . . . „To je njegova, naša smrt!“ je tožila. Slutila je, kaj in kam vleče Juriša — videla je v duhu, kako ga seče rabelj na Markovem trgu v Benetkah — videla, da pride nova nadloga nad Senj. Če bi bili prognanci mirni — pomilostil bi jih cesar, a tako . . .

Umrla je v naročju mlajšega sina. Križ v roki, pri glasu svetih molitev . . .

Starega Andriča je poslala Zora, da išče Jurišo. Plul je do Trsta — prinesel samo glasove o razgrajanju Juriševe čete po benečanskih krajih . . .

Mater so zahrnili v cerkvi sv. Jurja, v Orlovičevem grobu. Ves Senj je bil pri pogrebu. Ivo je pokopaval. Uskoške sirote so jokale za radodarno, dobro gospo. Tožba žalovalk je vršela preko senj-

skih zidov. Glasno — preglasno. Razpraskale so si lice in prsi, ruvale lase. V sobi je sedela Zora s svojimi dekletimi in žalovalkami. Jokale in tožile so tri dni. Daničičevi so jim pošiljali jelo. Po starem običaju bi morale tožiti osem dni. Pa prišlo je uskoškim ženam sporočilo — in Zora, smrtno trudna Zora, se je dvignila, hitela po burji, da se izjoče na bratovem srcu, da mu pove ona sama, da sta osirotela . . .

O mati, mati! Kako je skrbela neutrudna za Zoro, jo varovala urokov, zlih ljudi, zlih misli. Zdaj je Zora v lastnem domu tujka, kot odtrgana vejica v viharju . . . Edina tolažba je brat Ivo in Frankolovo obetanje, da se bodo smeli kmalu vrniti prognanci. A kaj — ko je hiša tako prazna . . .

„Vojvoda! Bregantine — Benečani!“ kliče straža. „Strela!“ zavpije Vulatko, skoči od Milke. Juriša se iztrže iz Zorinega objema, ji stisne v roko mošnjo zlatnikov. Njegov del plena. „Za maše!“ izpregovori zagrljeno. Zora pogleda mošnjo. Kaplja krvi lepi na nji. Zaboli jo v srcu. Nakrat razume uskoška plemkinja, da je to pravzaprav ves uropan denar, da ni prav, kar se dela v Senju, kjer pobirajo desetino uropanega plena — da je grozno, da je pobijal, moril Juriša, ko je umirala mati. Zdaj iščejo Benečani osvete. Morda je na eni teh bregantin — — „Juriša!“ skoči Zora za bratom. „Juriša — beži — ne spuščaj se v boj, prosim te — ogiblji se Benečanov . . . Radi matere, Juriša . . .“

Prodirno jo pogleda brat. O, on ve njene misli. Ne odgovori, gleda na morje, šteje ladje. Samo štiri. Lahko jih počaka. A ne, ne! . . . Danes, ko je izvedel — — ne — danes se noče bojevati . . .

„K jadrom! H krmilu!“ zagrmí glas vojvode. „A ve, žene, izgubite se s tovari!“

V hipu se napihnejo jadra, ugoden veter potisne vetrnjače, da lete kot lastavice, kot strela iz nebes. Žene na bregu se optijo s tovari, si spravijo zlatnike v nedra, se pogube med skale. Benečanske bregantine hite za uskoškimi jadri. Strelí topov grme. Čuvaj Bog prognance, reveže!

(Dalje.)

